

Motion till riksdagen 2012/13:U238

av **Bodil Ceballos m.fl. (MP)**

En kärnvapenfri värld

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att Dacregelverket ändras i syfte att undvika satsningar på kärnkraft i fattiga och instabila länder betalda av biståndsmedel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska driva på starkare för nedrustning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska ta ställning vad gäller de humanitära effekterna av kärnvapen som grund för nedrustning och att Sverige aktivt ska delta i konferensen om humanitära konsekvenser av kärnvapen i Oslo i mars 2013.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ha en entydig och tydlig hållning i frågan om att verka för förhandlingar kring en kärnvapenkonvention.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör verka för ett helt kärnvapenfritt EU och Europa.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges ståndpunkt bör vara att Israel ska erkänna sitt innehav av kärnvapen och ansluta sig till icke-spridningsavtalet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör verka för en zon fri från kärnvapen i hela Mellanöstern, inklusive Israel.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör arbeta för ökat fokus på medling i konflikter, nedrustning och mot upprustning med kärnvapen i hela Asien.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör verka för ett kärnvapenfritt Amerika.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att Afrika även i fortsättningen ska vara en kontinent utan kärnvapen.

Inledning

Miljöpartiet bildades bland annat av de breda folkrörelserna mot kärnkraft och kärnvapen. Även kärnkraft för energiframställning med dess risk för haverier och andra hot i konfliktområden är ett hot mot säkerheten i världen. Ändå planeras kärnkraft för energiframställning i många instabila länder, ibland med mer eller mindre uttalade hot om att också framställa kärnvapen. Illavarslande är att det enligt det internationella regelverket för bistånd är möjligt att bygga nya kärnkraftverk med biståndsmedel vilket kan leda till att fattiga och instabila länder leds in i ett kärnkraftsberoende för sin energiframställning för många år framöver. Sverige bör i utvecklings-sammanhang verka för att Dacregelverket ändras för att undvika satsningar på kärnkraft i fattiga och instabila länder betalda av biståndsmedel.

För Miljöpartiet är motverkandet av spridning av kärnvapen ett självklart politiskt ställningstagande. Vi skiljer oss inte i det från övriga partier i Sveriges riksdag. Det som är en skiljelinje i svensk politik i kärnvapenfrågan är däremot den politiska viljan att aktivt trycka på de länder som redan har kärnvapen att skrota dem och motståndet mot en spridning av kärnkraft för energi, som ju är en grundförutsättning för kärnvapen. Sveriges nedrustnings- och icke-spridningspolitik har idag fokus på icke-spridning framför nedrustning. Vi menar att Sverige måste driva på starkare för nedrustning.

Kärnvapenkonvention

Sverige röstar varje år i FN:s generalförsamling för resolutioner som uppmanar till förhandlingar om en kärnvapenkonvention, nu senast i december 2011. Resolutionen som Sverige röstar för säger tydligt att alla stater ska bidra till att förhandlingar om en kärnvapenkonvention som förbjuder kärnvapen inleds. Sverige har dock lagt fram en röstförklaring som innebär att Sveriges stöd till resolutionen ”is done without prejudice to any future negotiating process on a nuclear weapons convention, or on a framework of separate, mutually reinforcing instruments”. Vad den svenska positionen är blir då väldigt otydlig, eller snarare motsägelsefull. Sverige bör ha en entydig och tydlig hållning i frågan om att verka för förhandlingar kring en kärnvapenkonvention.

Humanitära konsekvenser

I mars 2013 anordnas i Oslo en konferens om humanitära konsekvenser av kärnvapen. Konferensens syfte är att lyfta fram de humanitära konsekvenserna av kärnvapen och deras oförenlighet med internationell humanitär rätt. Detta är en fråga som inte diskuterats så mycket tidigare.

Under 2012 presenterade Schweiz ett gemensamt uttalande om de humanitära dimensionerna av kärnvapen. Bakom uttalandet stod även Österrike, Chile, Costa Rica, Danmark, Heliga stolen, Egypten, Indonesien, Irland, Malaysia, Mexiko, Nya Zeeland, Nigeria, Norge, Filippinerna och Sydafrika. De stater som står bakom uttalandet kommer från flera viktiga grupperingar: stora delar av NAC (New Agenda Coalition som Sverige är medlem i som vi brukade vara drivande i), EU-länder samt Natoländer. Ändå stod Sverige inte bakom detta uttalande.

Innebörden av uttalandet är att de humanitära konsekvenserna som skulle följa om kärnvapen används, tillsammans med mycket starka indikationer på att kärnvapen inte är förenliga med internationell humanitär lag, leder till följande slutsats: ”It is of utmost importance that these weapons never be used again, under any circumstances. The only way to guarantee this is the total, irreversible and verifiable elimination of nuclear weapons, under effective international control, including through the full implementation of Article VI of the NPT.”

Miljöpartiet anser att det är bra att frågan om de humanitära konsekvenserna hamnar i fokus och vi uppmanar regeringen dels att ta ställning vad gäller de humanitära effekterna av kärnvapen som grund för nedrustning, dels att Sverige aktivt ska delta på konferensen både med experter och politiskt.

EU och Europa

Arbetet mot kärnvapen måste börja på hemmaplan. För vår del handlar det därför om att inte bara acceptera att vissa EU-länder har kärnvapen utan om att också påverka Frankrike och Storbritannien att skrota sina. EU-kommissionens och många EU-länders strävanden mot att utveckla EU till en alltmer sammanflätad union även på försvarssidan är uppenbara. Inte minst nu i kristider då de olika medlemsstaterna skär ned i de nationella försvarsbudgetarna. Det kan i förlängningen innebära att 25 länder som valt att inte utveckla kärnvapen kommer att ingå i ett nära militärt försvarssamarbete med de två länder som aktivt valt att ha kärnvapen.

Vår granne i öst, Ryssland, har fortfarande en stor kärnvapenarsenal även om bedömningar är att det inte föreligger en överhängande risk att de kommer att användas. Det är dock ingen anledning till att låta bli att aktivt verka för ett helt kärnvapenfritt Europa, inklusive Ryssland. Av Nato strategiskt utplacerade missiler på europeisk mark bör motverkas.

Sverige bör aktivt verka för ett helt kärnvapenfritt EU och Europa. Det bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Mellanöstern

Under det första interparlamentariska utrikes-, säkerhets- och försvarsutskottsmötet som hölls på Cypern i september 2012 diskuterades vad som är säkerhet i förhållande till våra grannländer runt Medelhavet i ljuset av den arabiska våren och situationen i Syrien. Både ordförandeskapet och de olika huvudtalarna betonade att nyckeln till säkerhet i området är satsningar på att stötta berörda länder med bland annat fattigdomsbekämpning och demokratiuppbyggnad samt att se till att vi har goda relationer mellan EU och länderna i fråga. I länder i fred och utan fattigdom och där de mänskliga rättigheterna respekteras tvingas färre fly konstaterades också på mötet.

Att EU vill bidra med att skapa förutsättningar för ökad respekt för mänskliga rättigheter och utveckling av demokrati och jämställdhet i Mellanöstern och Nordafrika är positivt och kan ge bättre förutsättningar för fredliga förhållanden i området. Samtidigt har vi i Mellanöstern en situation där kärnvapenhotet är som allra störst och där det sker en ständig upptrappning i konflikten mellan Israel och Iran.

Mellanöstern är minst sagt en krutdurk med många olösta konflikter och många olika väpnade grupper. Därför är hoten från den civila kärnkraften också stor med tanke på eventuella möjligheter för väpnade grupper av olika slag att komma åt radioaktivt material. Med kärnvapen, som kan döda miljontals människor på mycket kort tid, i området kommer det att vara extremt farligt.

I dagsläget befinner vi oss i ett läge där det fortfarande är oklart hurvida Iran är i färd med att framställa egna kärnvapen eller ej. Det är av yttersta vikt att Iran tillåter IAEA:s inspektioner. Att Israel har kärnvapen är det knappast någon som betvivlar. Vi menar att Sveriges ståndpunkt bör vara att Israel ska erkänna sitt innehav av kärnvapen och ansluta sig till icke-spridningsavtalet NPT.

I slutdokumentet från översynskonferensen av nämnda avtal (NPT RevCon) 2010 finns en överenskommelse om en kommande konferens om en zon fri från kärnvapen och andra massförstörelsevapen i Mellanöstern. Konferensen ska enligt överenskommelsen äga rum innan 2012 års slut i Finland.

Vid EU-nämndens sammanträde den 20 juli samrådde kabinetssekreterare Frank Belfrage med nämnden inför utrikesrådets möte. Som svar på fråga om etablering av en kärnvapenfri zon i Mellanöstern fick nämnden följande svar:

Rådet fattade i juli beslut om stöd till en process för inrättandet av en zon fri från kärnvapen och alla andra massförstörelsevapen i Mellanöstern. Beslutet omfattar budgetmedel för anordnandet av ett EU-seminarium i november i år till stöd för processen. EU anordnade ett liknande seminarium i juli 2011. EU:s avsikt är att seminariet ska stödja det uppdrag som Finland fått att förbereda sammankallandet av en konferens i Helsingfors senare i år om inrättandet av en zon fri från kärnvapen och alla andra massförstörelsevapen i Mellanöstern. Det bör noteras att processen omfattar inte bara kärnvapen utan också alla andra massförstörelsevapen, såsom kemiska och biologiska vapen.

Miljöpartiet menar att Sveriges inställning bör vara att aktivt verka för en zon fri från kärnvapen i hela Mellanöstern, inklusive Israel genom att aktivt stödja ansträngningar för att bygga fred och minska spänningarna i regionen, genom att uppmuntra till deltagande i diskussioner om en zon fri från massförstörelsevapen i Mellanöstern.

Asien

En annan kärnvapenkrutdurk är Asien med nu fem kärnvapenmakter, Ryssland, Kina, Indien, Pakistan och Nordkorea. I synnerhet konflikten mellan de två kärnvapenmakterna Pakistan och Indien och den politiska instabiliteten i Pakistan gör att det blir svårare att uttala sig om vem som kommer att ha makten över kärnvapnen och om de i en annan politisk kontext kommer att användas. För att nå en kärnvapenedrustning i Asien handlar det således inte bara om att hindra nya länder att tillverka kärnvapen utan om att faktiskt finna vägar till fredlig samvaro mellan länder, mellan folkgrupper och mellan religioner i regionen. Sverige bör aktivt arbeta för ökat fokus på medling i konflikter, nedrustning och mot upprustning av kärnvapen i hela Asien.

Amerika

Även om det inte föreligger ett överhängande hot om att USA kommer att använda sina kärnvapen vet vi av erfarenhet att en enskild amerikansk president kan förändra en hel värld. Vi vet inget om hur det kommer att se ut framöver och om nya krig kommer att inledas någonstans på andra sidan jordklotet på order av en eventuell ny president i USA.

Vi har nyligen kunnat läsa att ”USA planerar en storsatsning på att modernisera sina kärnvapen – trots det stora budgetunderskottet – och trots att president Obama deklarerat att han vill avskaffa kärnvapnen”.¹ Det är mer än 2 000 miljarder svenska kronor som ska spenderas under sammanlagt tio år för att modernisera USA:s kärnvapenarsenal.

Inget annat amerikanskt land har i dag kärnvapen. Det är ingen garanti för framtiden. Sverige bör aktivt verka för ett kärnvapenfritt Amerika.

---

¹ Sveriges Radio Ekot, 16 september 2012.

Afrika

Efter apartheidregimens fall avslutades tankarna på att skaffa kärnvapen i Sydafrika. Inte heller något annat land har utvecklat kärnvapen. Det verkar inte i nuläget finnas något land där risken är överhängande att kärnvapen kommer att utvecklas. Sverige bör verka för att Afrika även fortsättningsvis ska vara en kontinent utan kärnvapen.

Stockholm den 2 oktober 2012

Bodil Ceballos (MP)

Peter Rådberg (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Jonas Eriksson (MP)

Tina Ehn (MP)

Mats Pertoft (MP)

Valter Mutz (MP)

Stina Bergström (MP)

Jabar Amin (MP)

Lotta Hedström (MP)

Annika Lillemets (MP)